

Pressiteade

Luxembourg, 27. aprill 2021

Euroopa Kontrollikoja esimene ülevaade vähe uuritud teema kohta: riskid ja väljakutsed, mis on seotud kolmandate riikide rahaliste osamaksetega ELile ja osale selle liikmesriikidest

Mitmed kolmandad riigid teevad ELile ja selle liikmesriikidele rahalisi osamakseid. Nende osamaksete haldamine on seotud riskidega, millest mõned tulenevad Brexitist. Euroopa Kontrollikoda selgitab seda oma esimeses nimetatud vähetuntud teemat käsitlevas põhjalikus ülevaates, mis avaldatakse täna. Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) riigid annavad ka otsest rahalist toetust teatavatele ELi liikmesriikidele seoses pakettlepingutega, mis sõlmiti, kui neile anti juurdepääs ELi siseturule. Viimati nimetatud osamaksetega kaasnevad mõned olulised probleemid, et tagada osamakse vastavus siseturule juurdepääsu eelistele ja vastastikune täiendavus ELi meetmetega, piirates samal ajal topeltrahastamise ohtu.

Umbes 1% ELi tuludest tuleb 18 kolmanda riigi osamaksetest. See moodustas aastatel 2014–2019 ligikaudu 7 miljardit eurot, kusjuures suurimad rahastajad olid Šveits ja Norra (kumbki 2,2 miljardit eurot), Türgi (1,3 miljardit eurot) ja Iisrael (1 miljard eurot). Vastutasuks nende rahaliste osamaksete eest saavad kolmandad riigid juurdepääsu sellistele ELi programmidele või tegevustele nagu „Horisont 2020“ ja „Erasmus+“. Lisaks otse ELile tehtavatele osamaksetele annavad neli EFTA riiki (Island, Liechtenstein, Norra ja Šveits) igal aastal keskmiselt 0,5 miljardit eurot otse mõnedele ELi liikmesriikidele, et täiendada ELi ühtekuuluvuspoliitikat, vähendades sotsiaalset ja majanduslikku ebavõrdsust ELis ja Euroopa Majanduspiirkonnas.

„Käesoleva aruande eesmärk on anda terviklik ülevaade suures osas vähetuntud rahalistest osamaksetest, mida kolmandad riigid teevad otse ELile ja mõnele selle liikmesriigile,“ ütles ülevaate eest vastutav Euroopa Kontrollikoja liige François-Roger Cazala. „Meie töö heidab esimest korda valgust väljakutsetele, millega EL seisab silmitsi seoses nende osamaksete ja nende haldamisega.“

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja ülevaate põhisisu. Ülevaade on tervikuna kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Üheks selliseks väljakutseks on läbipaistvuse ja aruandekohustuse edendamine huvitatud üldsuse ja eelarvepädevate asutuste huvides regulaarsete ja üksikasjalike aruannete kaudu, mis kajastavad kolmandate riikide osamakseid igasse ELi programmi või tegevusse.

Lühikeses perspektiivis on audiitorite poolt esile tõstetud veel üks oluline probleem: tegeleda Brexiti mõjuga kolmandate riikide osamaksetele ELi. Brexit mõjutab üksikute osamaksete arvutamist ja toob seega kaasa kolmandate riikide osamaksete üldise suurenemise.

Audiitorid toovad esile ka probleemid, mis on seotud osamaksetega, mida EFTA riigid maksavad otse mõnedele ELi liikmesriikidele (st mitte ELi eelarvesse), mille üle ELi institutsioonid otsest järelevalvet ei tee. Neid osamakseid võib käsitleda vastutasuna EFTA riikide osalemise eest ELi siseturul. Kuigi läbirääkimistes võetakse teataval määral arvesse kasu, mida need riigid saavad siseturul osalemisest, tulenevad osamaksete kogusummad poliitilisest kokkuleppesest ja nende arvutamiseks puudub konkreetne meetodika. ELi ülesanne on tagada nende riikidega peetavatel tulevastel läbirääkimistel, et rahaline osamakse vastab siseturu pakutavatele eelistele.

Mõnedele ELi liikmesriikidele otse tehtud osamaksete rakendamiseks on olemas kaks eraldi õigusraamistikku ning haldus-, aruandlus-, sisekontrolli- ja auditeerimiskorda (Norra/EMP toetused ja Šveitsi osamakse laienenud ELile). Need osamaksed täiendavad ELi ühtekuuluvuspoliitikat, mis põhineb kolmandal, eraldi määruste ja menetluste kogumil. Seega on mõnes liikmesriigis kasutusel kolm erinevat halduskorda sarnaste poliitikaeesmärkide saavutamiseks. Kolme halduskorra keerulise kooseksisteerimise peamine väljakutse on tegeleda tõhusa koordineerimise vajadusega, maksimeerida täiendavust ja vähendada meetmete topeltrahastamise ohtu.

Taustteave

Käesoleva finantsülevaate jaoks analüüsisime ajavahemikku 2014–2019. See puudutab ELi programmidesse ja tegevustesse tehtavaid osamakseid, mis põhinevad programmi „Horisont 2020“ ja programmi „Erasmus+“ näidatel (millele eraldatakse suurim osa programmide osamaksetest), samuti EFTA riikide osamakseid, mida tehakse otse mõnele ELi liikmesriigile (mis on märkimisväärsed summad). Ülevaates vaadeldakse ka otse liikmesriikidele tehtud osamakseid, nimelt EMP/Norra toetusi ja Šveitsi osamakset.

Aastatel 2014–2019 tegid ELi eelarvesse osamakseid 18 kolmandat riiki: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmesriigid (Island, Liechtenstein, Norra ja Šveits), ELi kandidaatriigid (Albaania, Montenegro, Põhja-Makedoonia, Serbia ja Türgi), potentsiaalsed kandidaatriigid (Bosnia ja Hertsegoviina ning Kosovo), Euroopa naabruspoliitika riigid (Armeenia, Gruusia, Iisrael, Moldova, Tuneesia ja Ukraina) ning Fääri saared.

Tegemist ei ole auditiaruandega, vaid see on ülevaade, mis põhineb avalikult kättesaadaval tabelil, mida on kogutud sellel eesmärgil kuni detsembrini 2020.

Euroopa Kontrollikoja ülevaade „Kolmandate riikide osamaksed ELile ja liikmesriikidele“ on kättesaadav kontrollikoja veebisaidil (eca.europa.eu) ELi 23 keeles.

Pressikontakt:

Kontrollikoja pressibüroo: press@eca.europa.eu